

Viðmerkingar:

Fjarðará í vanda

Mær er komið í hendi skrif frá Náttúrufríðingarnevndinni fyrir Eysturoyar sýslu dagfest 1. mars 1999, har stóða verður tiki til umsókn frá SEV um at taka Vesturdalsá upp í Eiði 3-verkætlanina.

Nevndin gongur SEV á móti við hesi grundgeving: Mett verður ikki, at ætlanin kemur at misprýða ella skemma náttúruna ella vandi er fyri at sermerkt landslag ella leivdir av sermerkari náttúru fara fyri skeyti.

Eg havi áður sitíð í nevndini hjá Føroya Silaveiðifelag og Føroya Náttúru og Umhvørvisverndarfelag, (FNU) og kenni meg hava skyldu at tala at.

Grundgevingin er púra burturvíð

Vesturdalsá er sermerkt náttúrufríðing, har hon kemur oman gjøgnum hamarnar og síðani býir seg sundur í tveir partar, har annar helmingurin fer móti Funningsfjörð og hin helmingurin móti Skálafjörð.

Eftir ætlanini hjá SEV verður hvør vatndropin tiki úr ánni - ber hella verður eftir.

Misvísandi prosent

SEV roknar við at taka ávíkavist 45% og 8% av samlaðu vatnsgjaldi; men legg merki til, at mált er, har áttar renna út í ávíkavist Funningsfjörð og Skálafjörð, og at hetta eru meðaltol.

Viðbrekin á

Fjarðará er viðbreknari enn flestu stóru áir í Føroyum. Tá tað regnar, veksur hon óvanliga skjótt, og slitir í, minkar hon aftur beinan vegin.

Um summaríð er mangan stak lítið vatn í ánni, og langt oman í dalin kemur tá meginparturin av vatninum frá Vesturdalsá. Heltará hevur lítið vatn, tá turkur er.

Fjarðará megna ikki sum er at taka ímóti óhummakni frá Fjósunum Millum Fjarða, og verri verður, um Vesturdalsá verður turlögð.

Avgerandi fyri, hvussu rein ánn er og hvat lív norist í ánni, er vatnmongdin, tá turkur er og ánn er lítil.

Millum Fjarða áður ein perla

Bæði silaveiðifelagið og FNU hava áður víst á, at Fjarðará var ein perla í fóroysku náttúruni, - rein og noslig og yðjandi full av maðkappirum og silum.

Summartagar hugnaðu familjur við børnum sær frammi í dalinum, har áin buktar seg omaneftir.

Fjarðará var met mót eini mörk í jörð, - so ríviligt var av silum.

Hugburðurin má broytast

I staðin fyri at oyðileggja ánn heilt, eigur at verða farið hin vegin, - at vinna tað aftur, sum dálkað og spilt er, - so Fjarðará aftur verður ein gímsteinur mitt í Føroyum.

Óneyðugt at taka Vesturdalsá broytast

Vit hava nóg mikið av el-megi sum er, og SEV hevur víð, at vindorkan er biligari. Triggjar ferðir dýrari er at taka Vesturdalsá, enn at seta eina vindmyllu, sum gevur somu el-orku.

Við vón um, at Vesturdalsá og Fjarðará vera varðveittar, og at mest møgulegt av tí, sum farið er í tankaløysi og eindaløysi, verður vunnið inn aftur.

Tórshavn 25. mars 1999

Óli Mikkelsen

Finn Norman Christensen-doktrin

Fyrst í 70-unum stóð ein grein um: "Ferðir í sálkervinum" í tíðarritið Utvarpsins, nevnt "Úrval". Tíðarritið var savn av fyrilestrum hildnir í ÚF - hesa ferð um rúmdarferðir, og hævundurin til nevndu grein hevði tað eftirtektarverda navn: Finn Norman Christensen.

Ritstjórn á "Úrvali" vóru Finnogi Isaksen og N. J. Arge, sum vituliga ikki skulu forvekslast við "felagsnevningar". Finnoga Arge, ráðharra og fólkafloksmann ad libitum (eftir behag).

Greinskrivarin, við tituli sum stud. polit., leggur straks fyrri dagin eitt trúligt áráðið og viðfenda vitan um hesa ormu jörð og himmalrímið sum heild við t. d. at vísa á: "At verður skunda undir amerikonsku rúmdarætlanina, verður gjørt at fara upp á Mars nú longu í 1980; men Nixon orseti vil heldur biða við hesum til í 1986" sigur hesin alheims rúmdarkoni, hetta tí at Nixon hevði eisini nokur onnur úttan- og inn-anrískipolitisksk problem at loysa, og sum máttu koma framum í koini.

Rúmdargeni?

Cand. polit.-pensiúmið hevur vanliga einki petti við rúmdarferðir sum so at gera, men fevnir um hoga og djúpa vitan um búskaparfrøði, um makro- og mikroökonomi, og líka til tað meiri jørdiska, so sum eina debet- og kreditlösi (sum vinur okkara Ivan, sum figgjaráðgjafi, plagdi at taka til í Tinginum.)

Nei, her verður lesarin sýttur út á heilt aðrar villar kosmiskar víddir, sum kanska ikki ein gang Kári P. hettar sær at syngja um í onkrum skaldaboli ella skýmligum floskuholi (J. H. O. D.)

Finn Norman letur okkum eisini vinarliga vita, at ytsta rúmdarmark um okkara leiðir er planetin Pluto, og í sambandi við tær ætlaðu interplanetarisku ferðirnar upplýsir stjórnu-granskarin: "Er tað veruliga eitt framúrskarandi heild, at vit hava ein mána (!)." Hetta sum hóskandi loptfjøl til royndarhopp út í vektloysi, fyri síðani at senda eitt mánnað rúmdarfarar upp á Mars.

Á Vetrarbreytini

So vita vit tað. Og um tey minni begáðu skilja hævundin rætt, so ber skjótt saktans væl til at "lappa" út á ein "Grand Tour" til tær ytru gongustjornurnar í sálkervinum: Jupiter, Saturn, Uranus, og Neptun. Meðan Pluto, neyðardýrið, má biða

í tolni til eina aðru ferð, at fáa vitjan av FNC ella onkrum øðrum av líknandi formati —

Greinin er annars, sum vera man, stappað við ógrynni av rúmdartekniskum finessum og loyndarmálum. Um Hohmannsrásir, um atommotorar, plasmamotorar og jonmotorar, og um brennievni av flótandi hydrogen og oxygen, sum tilsett ein tanka av fluor og eitt vet av metalunum lithium og beryllium vil geva eitt extra pift út eftir Mjólka-ella Landaveginum.

Cost benefit (kostnaðarligr frimurir)

Ja, soleiðis kann ein hálvstuderadur okonomur, sum alfróðiligur vísindamaður, orðna allar tekniskar para-graffir í USA og í stóru verð, um hann bara sleppur frammat - bæði í tíð og rúmi - fyri ikki at tala um tað evarska lítla sandkornið Føroyar í tí blyfarvaða Norður-Atlantshavinum. Men hetta koma vit aftur til.

Og hesin alvisi stjórnufróðingurin endargreina við einum olympiskum hjartaflippi og -suffi: "At tað er torført at siga, um vanlig fólk fara út á slikar rúmdarferðir. Tað stendst ikki bara um teknikk, men helst eisini um tolligar lagar prísir." (Praktiskt, legalt, praktiskt!!)

At Finn Norman longu hevur latið hóma, at hann er genialur, er eyðsæð, men man hann eisini vera nakað av einum profeti? Ser hann longu her eini 25 ár fram eitt framtíðar Vinnumálastýri, sum tá fer at gera cost benefit-analysir av øllum millum himmal og jörð? (Øllum, úttan av sær sjálvum, sjálvandi, ja, tað skuldi bara mangla! —)

Hvør er oraklið?

Man melur á kúluni. Hvør veit? Man hetta virkuliga vera tann sami maðurin, sum ein dag í fylling tíðarinnar í egnum hoga persóni vitjaði okkara naku klett-? At Rúmdar-Finn-Norman er Finn-Norman-Finn-Norman er hin sami? "Ja, tanken stejler," sum danir siga.

Men hinvegin stendur myndin sólaklár, táð Edmund Joensen, løgmaður kemur antígandi við fremmandamanninum upp á sleip - hálvt annað fet aftanfyrri. Myndin stóð í Dimmu - Edmund hyggur forstáðiliga førelsaður og erpin inn í fototólið, og Finn Norman Christensen, sum hesin maðurin eisini eitur, hyggur á skák niðureftir, og ein sjáldsom persónifisering av sjálvari Jantelógini. Her komi eg, siggja tit meg! Og bílla tær ikki inn,

at tú ella tit eru nakað ella duga til nakað sum helst o. s. fr."

FNC-Doktrin

I taskuni úr Oyrasundi hevði Finn Norman eitt uppskot, um hvussu bygnaðurin í landsumstingini og -fyrisingin skuldu skipast. Skorin eftir donskum leisti, heilt einfalt. Ein veldig kommandobrigv av aðalstýrum og stjórum og arbeiðsbólum (hópatali, við tilsvandi stabiliteti á daguni, sjálvandi. Kostnaðurin: 1 stk. millión krónur, bara fyrri sjálvt uppskotið (og síðani nægað væl aftur, so segði smvoinyngurin).

"So, góðu børn, tað loysir seg at gera sitt heimaarbeiði (!)" (sum okkara evnaligi Zacharis Hammer víldi sagt í barna-SvF)

Nei, munandi stórrí álvara og eyðmjúkileika sýndu teir landinum - bæði Anders Ólgaard, professari og Einar Kallsberg, skrivstovustjóri - í teirra hugarensli í bókini "Færinger Frænder" frá 60-unum.

Nýggjur yvirklassi

Um forelskili siga tey konu, at herðindini vanligu bara vara í mesta lagi í 90 dagar. Síðani flytir hetta løgna orlasi seg yvir á aðra meiri stóðuga grund, ella bara hvørjur tað aftur í omnu sína.

Um Finn Norman-conceptið til sonevndu bygnaðarbroytingarnar er at siga, at kærleikin enn er óbroyttur - serliga hjá teimum, sum róstu tilmelinum frá FNC - tey sita nú bæði heit og væl á rókini. Meðan himi minni førelsaðu, ja, tey eru bara horvin. (Og tað hava tey bara gott av, halda tey, sum eftir eru.)

Higartil, meta menn, at Finn Norman Christensen-doktrin hevur kostað landinum tvey-ciffradar millióna-upphæddir bara í lønarútreiðslum til henda sjálvglaða og sjálvháttarliga yvirklassan - umframt sviðan hjá teimum forpindu og forðomdu, sum longu liggja við degin.

Hákur Djurhuus, løgmaður plagdi tó at taka til: "Harðt harrar ráða eina tíð, men ikki leingi! —"

Tíðin fer-

Ætlanin við hesi grein er vituliga ikki, sum tann enn ikki sovnandi lesarin lettliga sær, at pilka við tann ovurhonds forleika, sum FNC ber í barmi. Men heldur at vísa á - í allari vankundigheit - at tað er ikki so ógilega klókt, sum her, at skjóta spurvar við kanónum. Úttan so, at tú ætlar, at alt skal enda í blóðslóðugari eyð-



mýkt, salmonelli og fjarðaroki. (Too Big Shot, my dear!)

So skjótt gongur tíðin. Burtur er Nixon, sum sjálvur bleiv eitt problem, og sum hann bara kundi loysa við sjálvur at fara. (Gævi, onkur gjordi tað sama). Og enn sveima bæði Mars og neyðars Pluto í einsemi og langtan eftir fyrjattaðari vitjan av FNC frá klótuni. Farin er Finn Norman við milliónini í punginum, um so hansara ond enn sveimar í Tinganesi, og at hann av og á, sigst, verður upprindur í telefonini av ráðaleysum tegnum.

Mangt var betur ógjort. Bert fá í umsitingini fingi loyvi til at anda tað luftina inn, sum FNC andaði út. (Sum T. N. Djurhuus, skald tók til í fyrilestrinum í ÚF um Napoleon Bonaparta). Og sama ger, tí hann gjordi jú alt, akkurat, sum tað passaði honum, allikavæl—

Hvat var endamálið?

Tí eigur Heini O. Heinesen og hini stóra tókk uppiborna fyri, at tey enn ikki hava gloymt, hvussu tað var fyri bara fáum árum síðani, táð landið og fólkid jú var tað sama bæði í vavi og tali, sum nú, og eingin vitstí hvørki av Finn Norman ella øllum hansara vesin. Og tí vilja tey nú taka málið upp aftur, og halda tað hóskandi upp móti lósinum til kritiska víðgerð.

Hetta fara mong at takka tykkum fyri, sum frá líður. Tað er víst, um so verður, at aftur ber til - undir tryggum arbeiðsskorum - at liva í fríði í Føroyum.

Men hendir tað hinvegin, at kommandobrigvin í Tinganesi fær skótuna at kollsigla, so hevur FNC-doktrininn avrikað tað, sum hvørki "Færogruppen" ella tað "óvildiga" bankæftirlitid megnaðu, og tá kann fagnaðurin floyma sum ein værlóð við Holmens Kanal.

Arnstens Niclasen
25.03.1999

REPROZ

GRAFISKAR LOYSNIR

Tel +298 31 95 40
Fax +298 31 75 41
Alt innan prentla

Email: jakzac@post.olivant.fo